סמג עשין פב טוש"ע יו"ד

סי׳ כסו סעי׳ סה וטוש״ע

ופ"ו שם הל"ח טוש"ע

חו"ת סיי רמג סעיי א: רלז ג ד מייי פ״ה מהלי עבדים הל״ב סמג

עשין פז טוש"ע יו"ד סי

עםין פו פוט עיי ל טי רסו סעי׳ כו: רלח ה מיי׳ שם הל״ג

טוש"ע שם סעי

מד: [מיי' פ"ו מהל' עבדים

הל"ח טוש"ע שם סעי

מאן: רלט ז מיי׳ שם הל' ב (ג)

טור שו"ע שם סעי

זכייה ומתנה הל"ב

ל) גי' הרי"ף ורא"ש וכדאבא שאול [וכן פירש ר"ת כמ"ש תוס' הכאן, ב) גיטיו לט.. ג) ובכח"י: ט"ג עלמו לא. וכ"ה ברש"י. וכ"נ מסוד"ה והא קמ"ל, וע"ם ברש"ש], ד) גיטין יא:, ד) שם. לקמן מב. נ"מ יב. עירובין פא: חולין וכתובות יא. יבמות ט.. נטנופוע יה. יבתות קיח:], 1) [בכת"י נוסף: בכסף ע"י אחרים. ועי בש"שו. ו) ולעיל הו. ת) [בכת"י נוסף: לעבד], ט) מוספתא דקידושין פ"א ה"ד, י) [עירובין עה. וש"נ], ל) גיטין לט: [מא: חגיגה ד.], () [עי' גיטין עו ע"א], מ) [ברש"י שברי"ף: דאמר קטנים כל וכו׳ זכה בהן שאין לקטנים זכיה שיוכו בעלמן], () [פסחים פח ע"ב], ס) [גיטין יג ע"א], ע) [ברש"י שברי"ף: חבין לו כלל אלא קבלת הרב גורם והרב וכו' מאיליו ולא ע"י עצמו אבל וכו' קבלת אחרים שיקבלו השטר גורם השחרור וכיון], כ) [בס"א נוסף: עלמון, ל) [בדפו"ר: ניטון, ק) וועי׳ תוס׳ ובדפו"ר: דגרסינון, ש) [ל"ל בו. יעב"ץ], ס) [ל"ל אמילמא. רש"ל], ח) [בדפו"ר: איסורא מפקעאן, ב) [נראה דיש להוסיף אלמא],

> הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה ושלש מחלוקות וכו'. וכ"ש שטר ואם באנו כל"ל ותיבת

מוסף תוספות

דוכות נמחק:

. לאחר מיתה. תוס׳ הכל"ש. ב. והאמר התם יאמים, ב. וקאמו הונם כוותיה דרב פפי מסתברא דאמר רבי יהושע בן לוי . בית הכנסת מותר לעשותו יוחנן פליג עליה כדאיתא . התם מייתי ראיה מר׳ התם מייתי ראינו ב...
יהושע בן לוי דהלכה כרב
פפי. תוס' גיטין לט.
י רירסת ר"ח. תוס' והגאונים. ליטנ"ל. ד. וזכו בהם ברא״ש. שמים. האדון. שס. ו. בין גדולה ביז קטנה מיתת הבעל. שם. ח. שם נוסף. רבו. ט. מיתת האדון מפקיע איסור ולא ממון הלכך קטן שאין לו יד לזכות בעצמו המחזיק בו זכה בו גדול כיון שהיה בד וכו׳. שס. דבמתניתין גופא איכא שלש מחלוקת. רשנ״ל.

תום' ר"י הזקן

יי [דגיטו וידו באין כאחד]... ...חשוב כאילו הוא ביד.... האדון לא אמרינן שלא יצא שטר השחרור מיד בא שטו וושוווו באים האדון דגיטו וידו באים כאחת שתכף שנתן לו גט שחרורו נעשה לו יד לקבל השטר ואין לאדון שום וכייה בו. שלא מדעתו. של עבד. חוב הוא לעבד. ונוח לו שאסור בבת חורין . כדי שיהא מותר בשפחה בשפות דזילא ליה ופריצא [ליה] ושכיחא ליה טפי מבת

ואיכא דאמרי קטן הוה. ואעפ״כ הולרך לכל זאת: ודלא כאבא שחול. דאמר מיכל המחזיק בהן זכה אפיי לאחר זמן זכה בהן: ע"י עלמו לה. שחם נתן לו כסף לפדות חת עלמו חינו פדוי דמה

הילימה שלה מדעהו. של עבד: שמעינן ליה לרבי מחיר. בפ"ק זה פירש למיתה וזה פירש לחיים ואיכא . דגיטין חוב הוא לעבד שיולא כו׳ שאם דאמרי קטן הוה יודלא כאבא שאול יידתניא היה עבד כהן פוסלו מן התרומה גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו בהן ואי עבד ישראל אוסרו בשפחה עבדים בין גדולים בין קטנים קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר "גדולים קנו עצמן דשכיחה ליה פריצה ליהם: וסנינה הין חבין לחדם כו'. חין חדם יכול בני חורין קטנים כל המחזיק בהן זכה בהן: ליעשות שלוחו שלה מדעתו לדבר וקונה את עצמו בכסף כו': בכסף ע"י אחרים שהוא חובה או הפסד והיכי תני אין יאבל לא על ידי עצמו במאי עסקינן מתניתין דנפדה על ידי אחרים שלא אילימא שלא מדעתו מכדי שמענא ליה מדעתו: אלא מדעתו. ואם תאמר פשיטא הא אינטריך לאשמועינן דע"י לר' מאיר סדאמר חוב הוא לעבד שיצא מיד עלמו לא דאין קנין לעבד בלא רבו רבו לחירות ותנינא סבזכין לאדם שלא בפניו בשום לד: וחי מדעתו. שחמר לו ואין חבין לו אלא בפניו אלא פשיטא מדעתו קבל גטי: בחין כחחד. ולח חמרינן והא קמשמע לן על ידי אחרים אין על ידי לא הוליא רבו את הגט מרשותו ואין עצמו לא אלמא אין קנין לעבד בלא רבו זו קבלה: והא לא תני. בברייתא אי הכי אימא סיפא בשמר על ידי עצמו על הכי: החי שטרח לחוד כו'. זה לשון ידי עצמו אין על ידי אחרים לא ואי מדעתו הניה וזה לשון שחרור: האי כספא על ידי אחרים אמאי לא וכי תימא מאי ע"י לחוד והאי כספא לחוד. זה ניתו לקניה וזה ניתן לשחרור: טיבעא עצמו אף ע"י עצמו והא קמ"ל דגימו וידו מיהח חד הוח. וחין ניכר הפרש באים כאחד והא לא תני הכי דתניא ייבשמר ביניהם: כסף קבלת רבו. שמקבל ע"י עצמו ולא ע"י אחרים דברי ר"מ אמר רבו הכסף גרמה לו להשתחרר מאליו אביי לעולם שלא מדעתו ושאני כסף הואיל ואין אחרים הללו חבין ש אלא קבלת וקני ליה בעל כורחיה מקני ליה בעל הרב והרב אין נעשה שלוחו אלא כורחיה אי הכי שמר נמי האי שמרא לצורך עצמו ומקנהו מאליו אבל לחוד והאי שמרא לחוד הכא גמי האי כספא חירות השטר קבלת אחרים גרמה לו וכיון דחוב הוא לו אין חבין לאדם לחוד והאי כספא לחוד מיבעא מיהא חד שלח מדעתו: שמענה להו כו׳. הוא רבא אמר כסף קבלת רבו גרמה לו במסכת גיטין (דף יא:): תנינא. כמו שטר קבלת אחרים גרמה לו: וחכמים אומרים התנן: דיש קנין. כי יהבי ליה ע"מ שאין לרבו רשות בו: והא יבכסף ע"י עצמו: בכסף ע"י עצמו אין ע"י אחרים לא אמאי נהי נמי דשלא מדעתו מכדי קי"ל. כלומר והא מעשים בכל יום שיצא שמענא להו לרבנן דאמרי זכות הוא שיצא שהעבד מקבל את גיטו ואי רבנן מתחת יד רבו לחירות ותנינא זכין לאדם פליגי עלה דמילתא מי שבקינן רבנן ועבדינן כר"מ: אף ע"י אחרים. שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו וכ"ת מאי ואפי׳ שלא מדעתו דוכות הוא לעבד ע"י עצמו יאף ע"י עצמו וקמ"ל דיש קנין כו': ורבי שמעון בן אלעור היא. הך סיפא דשטר דלית ליה גיטו וידו לעבד בלא רבו א"ה אימא סיפא בשטר ע"י אחרים ולא על ידי עצמו והא קיימא בחין כחחד: ושלש מחלוקות בדבר. לן ידגימו וידו באין כאחד וכי תימא מאי רבי מאיר אית ליה בכסף על ידי ע"י אחרים יאף ע"י אחרים והא קמ"ל ידזכות אחרים ואפי׳ שלא מדעתו ולא ע"י עלמו דאין קנין לעבד בלא רבו ובשטר ע"י עלמו ולא ע"י אחרים הוא לעבד שיצא מיד רבו לחירות אי הכי נערבינהו וניתנִינהו בכסף ובשמר בין ע"י שלא מדעתו דחוב הוא לו וכסף אחרים בין על ידי עצמו אלא בכסף בין ע"י אחרים בין ע"י עצמו בשמר ע"י אחרים אע"ג דחוב הוא לו קבלת רבו גרמה לו ור"ש בן אלעור אית ליה בין ולא ע"י עצמו ור"ש בן אלעזר הוא יידתניא . בכסף בין גשטר ע"י אחרים דקסבר ר' שמעון בן אלעזר אומר אף בשמר על ידי זכות הוא לו ולא ע"י עלמו דגבי אחרים ולא ע"י עצמו יושלש מחלוקות בדבר כסף אית ליה אין קנין לעבד בלא אמר רבה מ"מ דר' שמעון בן אלעזר סגמר לה רבו וגבי שטר לית ליה גיטו וידו לה מאשה מה אשה עד שיוציא גם לרשות באין כאחד כדקתני אף בשטר כו׳ שאינה שלו⁰ אף עבו נבו בעי רבה גם לרשות שאינה שלו בעי רבה לר' וכ"ש בכסף אלמא בתרוייהו אית ליה שאינה שלוי אף עבד נמי עד שיוציא ע"י עלמו לא ורבנן דמתני' אית להו בכסף בין ע"י אחרים בין ע"י

עלמו 🕫 דיש קנין אחרים דוכות הוא לו וכן בשטר בין ע"י אחרים בין ע"י עלמו ודקיימא לן גיטו וידו באין כאחד כרבנן עבדינן ליה. והאי דלא ערבינהו ותנינהו משום דסיפא ר"ש בן אלעור היא אבל רישא ה"ק ליה רבנן לר"מ אף בכסף ע"י עצמו דיש קנין וכ"ש ע"י אחרים דזכות לו וכ"ש שטר (א) דזכות ואם באנו לפרש שלש מחלוקות ולומר

דרבנן אית להו בכסף בין ע"י עלמו בין ע"י אחרים ובשטר ע"י אחרים ולא ע"י עלמו ורבי שמעון בן אלעזר סבר כר' מאיר בכסף דע"י עלמו לא ואין קנין וכרבנן בשטר דאין גיטו וידו באין כאחד א"כ הא דקי"ל גיטו וידו באין כאחד יחידאה היא וכר' מאיר עבדינן ליה הילכך ליכא לפרושי אלא כדפרישית דרישא דמילתא אמרוה רבנן וסיפא אתאן לר׳ שמעון בן אלעזר: שאינה שלו. דכתיב (דברים כד) ונתן בידה ואיהי לא אקניא לבעל לגופה: שאינה שלו. של רבו ורבנן גמרי הכי מה אשה מקבלת גיטה אף עבד מקבל ט גט:

ואיבא דאמרי קמן היה. ואעפ״כ הולרך לזכות בו כדי שלא יקנה עלמו מן ההפקר אחר מיתת האדון ודלא כאבא שאול דלאבא שאול היה יכול לזכות בו ואפי׳ לאחר מיתה כפ״ה וקשה לר״ת מנא שקנה עבד קנה רבום: במחי עסקינן. האי קנה עלמו ע"י אחרים: ליה דלא כאבא שאול דילמא לעולם אימא לך דכאבא שאול סבירא ליה

ומה שהחזיק בו מחיים לפי שהיה ירא שמא יקדמנו אחר ויזכה בוא ועוד ה״ל למימר וכדרבנן ועוד קשה דבפרק השולח (גיטין דף לט.) פסיק רבי יהושע בן לוי הלכה כחבח שחול וחע"ג דרבי יוחנן סבר דחין הלכה כחבח שאול מ״מ קי״ל דבכל מקום הלכה כריב"ל לגבי דרבי יוחנן כדמוכח בריש פ"ד דמגילה (דף מ.) דמשמע שדברי רבי יהושע בן לוי הם עיקר ש מדברי ר' יוחנן גבי בית הכנסת מותר לעשותו בית המדרשב וח״כ היכי עבוד הכא דלא כהילכתא ונראה לר"חג דגרחי הכא וכאבא שאול כלומר אפילו לאבא שאול דאמר כל המחזיק בהן זכה בהן הולרך לעשות כן שלא יקדמנו אחר ועוד מפרש ר״ת בענין אחר איכא דאמרי קטן הוה שאם היה גדול לא היה מועיל בו זה פירש למיתה וזה פירש לחיים ואע"פ

שעבדות אחרים עליו קודם הוא לזכות בעצמו כיון שיש לו יד אבל

קטן שאין לו יד כל הקודם זכה ש בהן

כאבא שאול ולא אמר לו שלוף מסנאי

מחיים אלא לאחר מיתת יהודה

הנדואה עשה כך והיינו כאבא שאול

דאמר קטן אין לו יד לזכות בעלמו

אפילו לאחר מיתה אבל לרבנן בין

גדול ובין קטן ואפילו עבדות אחרים

עליו קנה עלמו בן חורין דור״י מפרש

דהא דהאמר וכאבא שאול ש דאמילתא

קמה נמי קהי והפי׳ ללישנה המה

דגדול הוה לא היתה חזקה מועלת

כלום אלא דוקא לאבא שאול דלרבנן

דאמרי בין גדולים ובין קטנים קנו

עלמן בני חורין לא היה מר זוטרא

יכול לזכות בו דטעמייהו דרבנן ה

מפרש בפרק השולח (גיטין דף לט:)

דגמר לה לה מאשה דמה אשהי מיתת

בעל מתירה בלא גט אף עבד משתלח

בלא גט והוי השתא מיתת הבעל

כגטי ואם היה וותן לו גט מי היה

אחר יכול לזכות בו אבל לאבא שאול

ניחא דהא יליף מה אשה א) איסורה

מפקעת במיתת הבעל ולא ממונא

אף עבד כו'ט וכיון שהיה משעבד

עלמו למר זוטרא לא היה חפץ לזכות

בעלמו והוי כמו קטן לאבא שאול:

והא קמ"ל ע"י אחרים אין כו'.

תלמודא דהכי הוא חידוש דמתניתין

כדאמר בכסף ע"י אחרים אין ע"י

עלמו כו' ויש לומר דהוי סבר

מעיקרא דהוי חידוש דמתני' מתרוייהו

ממה שהוא ע"י אחרים ומן דיוהא

דע"י עלמו לא ומסיק דלא אילטריך

שטר

מתני׳ אלא מן הדיוק. מ״ין: רבי שמעון בן אלעזר אומר אף שמר ע״י אחרים ולא ע״י עצמו ושלש מחלוקות בדבר. פירש נקונטרס' ר׳

מאיר אית ליה בכסף על ידי אחרים ואפי׳ שלא מדעתו ולא על ידי

עלמו דאין קנין לעבד בלא רבו ובשטר על ידי עלמו ולא על ידי

אחרים שלא מדעתו דחוב הוא לו וכסף אע"ג דחוב הוא לו קבלת

רבו גרמה לו ולר׳ שמעון בן אלעזר אית ליה בין כסף בין

וא״ת מעיקרא נמי ידע

ומשום

הכי זכה בו מר זוטרא

מוסף רש"י

גר שמת. ואין לו יורשים וכל נכסיו הפקר. קנו וכל נכסיו הפקר. קבר עצמן. הן קודמין לכל אדם להחזיק בעלמן מן אומר. קטנים אין להם יד לזכות כעלמן (גיטין לט.). חוב הוא לעבד שיצא מיד רבו לחירות. הלל הוא פוסל את עבדו בגט נן התרומה חלמח הוח לו (שם יא:). זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא ואין חבין לו אלא בפניו. לאין אדס נעשה שליח לחבירו שלא מדעתו להפסידו, אבל להרויחו אנן סהדי דניחא ליה לפיכך זכין ואין חבין (חולין פג.). דבר שהוא לרעתו קרוי מוכה (כתובות י: ר״חי). דבר שהוא מוב לו שלינו חפן נו (סוטה כה.). זכין לאדם שלא בפניו. ושלא מדעתו דאנן סהדי דניחא ליה שתהא שלוחו (ב"מ יב.). גיטו וידו באיז כאחד. ע"י הגט לה עם נתינתו (גיטין עוו:). האי שטרא לחוד והאי שטרא לחוד. מה כתוב לשון כניסה חה מפורש לשון יניאה (לעיל ה.). האי כספא לחוד. מנת מה הוא נותנו (שם). טיבעא מיהא חד הוא. אינו מכר בתוכו אם להוליא אם להכנים (שם). גמר לה לה מאשה. כתינ וכתיב התם (ויקרא יט) או חופשה לא ניתן לה

תום' ר"י הזקן (המשך) חורין. קבלת רבו גרמה לו. להשתחרר ואין אדם עושה מעשה השחרור שיהא תלוי בו שיהא הוא יכול למנוע שהאדון מקבל מעותיו לתועלת עצמו והוא משוחרר מאליו. אבל בשטר אדם מקבל השטר והוא משוחרר באותה קבלה . דשלא מדעתו אמרת על ידי דהא מדעת העבד. והא קיי״ל. דלרבנן נמי אמרינן גטו וידו באין כאחת. אף על ידי אחרים. שלא מדעתו. שלש מחלוהות. דר׳ [שמעון בן] אלעזר ס״ל דלא אמרינן גטו וידו באין כאחד.